

Záhorská knižnica SENICA

METODICKÝ LIST

Č. 2

2 0 1 1

Úvod

Milé kolegyne, kolegovia,

na jeseň vždy prichádzame s novým číslom metodického listu pre knihovníkov okresov Senica a Skalica. Veríme, že v ňom nájdete zaujímavé i užitočné informácie.

V prvom článku tohtoročného druhého čísla metodického listu sme sa snažili upriamiť pozornosť obecných knižníc na činnosti aktivizujúce potenciálnych čitateľov – používateľov knižnice. Článok obsahuje osvedčené tipy na komunitné aktivity, ako i stručné rady ako „s knižnicou na internet“. Pokiaľ by ste mali záujem o vytvorenie vlastných free webstránok či profilu na facebooku, môžete kontaktovať metodické oddelenie v Záhorskej knižnici v Senici, radi Vám v tomto smere poradíme a pomôžeme.

Ak by ste chceli osloviť obyvateľov vo Vašej obci a prijať dobrovoľnícku pomoc, článok Mgr. Márie Balkóciovej uverejnený v našom metodickom liste ako i v časopise Knižnica Vám isto osvetlí situáciu s prácou dobrovoľníkov v knižniciach.

V máji tohto roka sa konalo pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí slávnostné oceňovanie umelcov a kultúrno-osvetových pracovníkov TTSK, pričom ocenené boli dve knihovníčky z okresu Senica, ktorým touto cestou k oceneniu srdečne blahoželáme.

V pravidelnej prílohe prikladáme Kalendárium jubilujúcich regionálnych dejateľov v prvom polroku 2012, podľa ktorého môžete plánovať kultúrno-výchovné podujatia v budúcom roku.

V závere mi dovoľte poďakovať Vám za spoluprácu a námahu vynaloženú v roku 2011, do roku 2012 zaželať všetko najlepšie v osobnom živote a v zamestnaní veľa spokojných čitateľov.

zostavovateľka

Oddelenie metodiky Záhorskej knižnice obecným knižniciam

Na základe každoročného štatistického skúmania a následného porovnávania jednotlivých štatistických ukazovateľov vidíme, že dochádza k poklesu čitateľov, predovšetkým (a nielen) v cieľovej skupine 13 – 26 rokov. Príčiny poklesu čítania detí a mládeže sa zisťujú tiež prostredníctvom tohtoročného celoslovenského dotazníkového prieskumu, ktorého sa zúčastnil i región Záhorie. Výsledky tohto výskumu a následné opatrenia budú interpretované v závere roka 2011. Ostatné vekové skupiny ľudí však tiež strácajú záujem o knihy, čítanie kníh je v konkurencii televízie či internetu podstatne menej atraktívne, preto je potrebné urobiť dôležité opatrenia proti znižovaniu návštevnosti a zanikaniu knižníc.

Nie zlým riešením sa zdá byť napríklad presun obecných knižníc z obecných úradov do priestorov miestnych škôl, kde spojenie školskej knižnice s obecnou knižnicou prinesie i výhodu byť „poruke“ potenciálnemu detskému čitateľovi, rovnako sú tu i štedrejšie priestorové možnosti pre organizovanie rôznych akcií. Takáto integrovaná knižnica slúži nielen širokej verejnosti, ale tiež žiakom zo ZŠ. Priestory knižnice tak môžu využívať učitelia i žiaci k rozšíreniu znalostí a vedomostí v jednotlivých predmetoch, tiež na besedy či na posedenia pri rôznych príležitostiach.

Je potrebné si uvedomiť, že pre správne fungovanie knižnice už však nestačí, že je len požičovňou kníh. Ak by sa knižnice rozhodli zmeniť sa z klasickej „požičovne kníh“ na komunitnú knižnicu, je potrebné porozumieť pojmu *komunita*, *komunitná knižnica*.

Komunitnou knižnicou sa označuje taká inštitúcia, ktorá neslúži primárne len na požičiavanie kníh, ale snaží sa ponúknuť pestrejšiu paletu služieb jednotlivcom i skupinám. Mala by byť akýmsi „kultúrnym centrom“, miestom stretávania sa a prepájania skupín rozličného typu, predovšetkým v obecných knižniciach. Dobrým príkladom nám idú české verejné knižnice, ktoré svoju *komunitnú* funkciu berú veľmi vážne a svojou činnosťou aktivizujú veľkú časť obce či mesta.

Na otázku „Čo môže *komunitná* knižnica ponúknuť obci?“ odpovedáme nasledovne:

Komunitná knižnica podporuje komunikáciu a rozvoj sociálneho kapitálu. Poskytuje priestor pre stretávanie rôznorodých skupín a jednotlivcov a ich vzájomné prepojenie. Knižnica tak podporuje vytváranie vzťahu k miestu skrz identifikovanie miestnych historických a kultúrnych zaujímavostí, oživovanie tradícií, miestnych zvykov, vytváranie tradícií nových skrz bližšie zoznamovanie s miestom.

Knižnice tak môžu vytvárať otvorené kluby, spoločné projekty, (neakreditované i akreditované) kurzy pre nezamestnaných, absolventov, matky na materskej dovolenke. Ponúkajú tak účasť na vzdelávacích aktivitách, voľnočasové aktivity, prípravu do školy, multikultúrne aktivity, kurzy informačnej a PC gramotnosti, kurzy osobnostného rozvoja, atď. Ak chce zvýšiť knižnica efektivitu svojho fungovania, mala by primárne osloviť základnú školu. Väčšina knižníc so školou spolupracuje, treba sa však dohodnúť na inovácii spolupráce. Vodenie detí do knižníc v rámci exkurzie je prínosné, avšak zadávanie vypracovaní mikroprojektov ako domácich úloh pomocou vyhľadávania informácií z kníh v knižnici „prinúti“ dieťa aktívne sa zapojiť do života knižnice a samotného procesu čítania. Je potrebné v knižnici vytvoriť miesto príjemné pre malého „študenta“, aby mohol nerušene

pracovať s knihou. Je samozrejmé, že súťaže a projekty pre deti a mládež organizované knižnicou budú aktívne propagované i školou.

Pre ilustráciu i inšpiráciu načrtneme zopár komunitných aktivít verejných knižníc u nás i v zahraničí:

Klub bylinkárov

Pre obecné knižnice môže byť vd'áčne vedenie klubu bylinkárov, hoci pestovanie tohto typu komunitných aktivít nemusí ani v meste skončiť fiaskom. V knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove má dlhoročnú tradíciu Klub pestovateľov a milovníkov liečivých rastlín. Pravidelné každomesačné stretnutia sú v znamení dvoch blokov prednášok o liečivých bylinách, v jarých a letných mesiacoch prebieha zber a poznávanie liečivých rastlín priamo v prírode.

Čaj o piatej

Nie je nad príjemne strávené nedeľné popoludnie pri čaji a s dobrou knihou. V klubovni knižnice sa koná ochutnávka viacerých druhov čajov s „ochutnávkou“ dobrých kníh. Táto komunitná aktivita môže spájať rôzne vekové skupiny. Najčastejšie deti + rodičia = rodičia čítajú deťom, deti + seniori = deti čítajú seniorom, poprípade deti čítajú seniorom a ich rodičia prinesú ochutnávku domáceho čajového pečiva. V knižnici by nemali chýbať ani stolové hry – dáma, šach, Carcassonne, Activity, Scrabble, ktoré napomôžu prepájaniu komunit.

Tvorivé dielne alebo dámsky klub

V prípade, že viete o niekom z Vášho okolia, že má umelecké vlohy, maľuje na hodváb, tvorí servítkovou technikou, vyšiva, vyrába bižutériu, háčkuje, štrikuje, je vhodné zorganizovať sériu stretnutí tvorivej dielne, ktoré by ocenili predovšetkým mamičky na materskej dovolenke a navzájom by si tak sprostredkovali informácie a predviedli by svoje zručnosti. Predovšetkým mamičky na materskej sa často sťažujú, že strácajú počas pracovného týždňa kontakt „so svetom“, preto tvorivá dielňa pri obecnej knižnici môže byť príjemným odbočením zo stereotypu. Aktivita je vhodná pre všetky ženy vekových kategórií, pričom ženy na MD by mali mať k dispozícii „odkladací“ kútik pre deti. Ak už sa však rozhodnete klub tvorivej činnosti organizovať, bolo by vhodné malou anketou zistiť optimálny čas stretnutia.

Letom knižným svetom

Projekt určený žiakom 5. a 6. tried základnej školy bol s úspechom uskutočnený v ČR. V prvej časti sa deti oznámili so vznikom písma a knihy. V druhej časti pustili žiakom film „Jak se dělá kniha“, ktorý deti zaviedol do atraktívneho prostredia nakladateľstva a zoznámil tak žiakov s tým, ako vzniká kniha dnes. V poslednej časti potom mohli deti vo výtvarnej dielni predviesť svoju fantáziu pri tvorbe knižných záložiek, obálok kníh či leporiel. Celý projekt bol završený vernisážou výstavy všetkých výrobkov.

Staň sa tvorcom booktraileru

Táto aktivita je určená práve vekovej kategórii 13+, ktorá prebehla už i v ČR. Deti môžu ako jednotlivci i ako skupinky natáčať 1-3 minútové videoreklamy na svoje obľúbené knihy. Tie potom knihovníčka vystaví na facebooku knižnice. Najlepšie videá môžu byť ocenené

knihami. Alternatívou môže byť natočenie reklamy či vytvorenie reklamného plagátu pre svoju knižnicu.

Súťaži však musí predchádzať kvalitná reklamná kampaň – musíme si byť istí, že sme spomínanú cieľovú skupinu zaujali.

Univerzita voľného času (UVČ)

Tento klub môže spájať najširšie vrstvy obyvateľov, pretože predstavuje program s prednáškovými blokmi rôznych oblastí záujmu – medicína, právo, informačná výchova, práca s internetom, a pod. Cieľom UVČ je zmysluplné strávenie voľného času rôznych skupín v mieste bydliska vzdelávaním občanov. Pre zúčastnenie sa v projekte UVČ nie je vyžadované vzdelanie, zámer je, aby boli účastníci informovanejší a ľahšie sa orientovali v rôznych sférach života.

Jednotlivé *komunitné* aktivity, ako i zloženie knižničného fondu je však nutné zosúladiť na základe demografickej štruktúry obyvateľstva obce. Je však žiaduce, aby sa knižnice snažili osloviť všetky vrstvy obyvateľstva. Netreba sa brániť ani spolupráci s inými obecnými spolkami, napr. s klubom dôchodcov, klubom záhradkárov, atď., predovšetkým pri väčších projektoch. Dôležité je, aby sa zúčastnení cítili uvoľnene, príjemne.

Množstvo knihovníkov obecných knižníc na vytváranie komunitných akcií povie, že *komunitná* knižnica je projekt pre väčšie knižnice. Nie to to však pravda.

Pre obecné knižnice by mohla byť dobrou inšpiráciou obecná knižnica v obci Drnholec nachádzajúca sa v okrese Břeclav v ČR. Obec Drnholec má cca 1 660 obyvateľov, zdravotné stredisko, materskú školu, prvý i druhý stupeň základnej školy s počtom žiakov približne 290. V obecnej knižnici, ktorá sídli v budove obecného úradu, podľa údajov zverejnených na webových stránkach knižnice (<http://www.knihovnadrnholec.webk.cz>) v roku 2010 zaznamenali 168 čitateľov, z toho 50 detí. Čitatelia uskutočnili v minulom roku 15 387 výpožičiek, pričom knižnica vlastní celkom 8500 zväzkov a 93 exemplárov dochádzajúcich periodík. Internet, ktorý je využívaný i na vzdelávacie akcie, je zdarma. (Drnholeckej knižnici sa na základe skúmania demografických i údajov zo štatistického skúmania ročných výkazov knižníc v okrese Senica i Skalica najviac približuje knižnica v Sobotišti. Z počtu obyvateľov Sobotišťa – 1 512 – je za rok 2010 152 používateľov knižnice, z toho 59 detí. Knižničný fond obsahuje 10 212 jednotiek, pričom v minulom roku sa uskutočnilo 7 051 výpožičiek.

Sobotišťská knižnica však nevlastní počítače s pripojením na internet pre verejnosť, rovnako ani vlastné webové stránky. Pre používateľov knižnice, ako i obyvateľov obce Sobotište organizuje počas roka rôzne besedy a súťaže.) Hoci knižnica v Drnholci prešla začiatkom tohto roka rekonštrukciou, čulým *komunitným* životom žila i predtým. Množstvo akcií rôzneho charakteru láka obyvateľov obce zapájať sa na „kultúrnom raste“ obce. Drnholecká knižnica usporadúva akcie typu dámsky klub, burzu kníh pre deti i dospelých, podujatia pre záhradkárov, seniorov, v priestoroch knižnice sa konajú skúšky miestneho ochotníckeho súboru, knihovníčka organizuje autobusové zájazdy na divadelné či muzikálové podujatia, pasovanie prváčikov za čitateľov, súťaže o najaktívnejšieho čitateľa, nechýba však ani pozvanie na klasickú dedinskú opekačku či súťaž o najchutnejšie vianočné pečivo. Chuť do ďalších spoločných aktivít určite dodávajú fotoreportáže z uskutočnených akcií zverejnené na

webových stránkach knižnice. Práve informovanie o akciách, ktoré sa v knižnici konali, konajú či budú konať, prinášajú miestnym obyvateľom pocit, že sa v knižnici a tým pádom i v obci „stále niečo deje“. Fotoreportáže o dianí v knižnici môžu spôsobiť, že sa z obyvateľa obce môže stať aktívny užívateľ knižnice, ktorý chce sa na chode obecnej knižnice i aktívne podieľať .

Informovaním o dianí v knižnici prostredníctvom miestneho rozhlasu, webových stránok či facebooku sa pracovníci i tých najmenších knižníc podieľajú na knižničnom marketingu. V novembri roku 2010 sa v Martine uskutočnila medzinárodná konferencia s názvom *Prečo o nás nevedia? – Knižničný marketing bez peňazí*. V rovnomennom zborníku, ktorý vznikol z príspevkov prezentovaných na konferencii, môžete nájsť užitočné rady.

Zborník v elektronickej forme nájdete na adrese www.dokniznice.sk, priamo na linke: http://www.dokniznice.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=133%3Azbornik-z-konferencie-preo-o-nas-nevedie&catid=45%3Akniznicny-marketing-bez-peazi&Itemid=1 V spomínanej publikácii možno nájsť i rady ako prezentovať knižnicu i prostredníctvom webu a dostať sa tak do aktívneho kontaktu s čitateľom. Knižnice v ČR sú i vo webovej prezentácii o krok vpred. Vďaka projektu podporenému z dotačného programu VISK 3 (Veřejné informační služby knihoven) existujú stránky Královohradeckej knižnice www.webknihovny.cz, na ktorých môžu malé knižnice získať šablóny pre tvorbu svojich webových stránok. Záleží na počte obyvateľov, aký bude stanovený ročný poplatok, suma však neprekročí v prepočte 25 eur za rok.

Po zadaní hesla „obecní knihovna“ na vyhľadávači google.com sa zobrazilo v priebehu 0,36 sekundy 1 240 000 odkazov na webové stránky obecných knižníc v ČR. Po zadaní hesla „obecná knižnica“ na rovnakom serveri „vyskočilo“ 154 000 výsledkov, nehovoriac o tom, že časť z nich patrila webovej stránke www.obecnakniznica.sk poskytujúcej rady pre obecné knižnice na Slovensku. Po preskúmaní odkazov na googli môžeme skonštatovať, že malé obecné knižnice nemajú svoje webové stránky, no aspoň na ne mysleli niektoré obce pri tvorbe obecných stránok a v tom lepšom prípade okrem otváracích hodín a poplatkov zverejnili i fotografie z knižnice, poprípade reportáže a fotogalériu z „knižničnej“ akcie. Ak sa malá knižnica rozhodne pre vlastné webové stránky, na Slovensku by mala zatiaľ postačiť príručka Mgr. Norberta Végha *Tvorba webových stránok knižníc*, kde načrtáva problémy tvorby webstránok, typy redakčných systémov a pod. Ak sa knižnica podujme si zriadiť vlastné webové stránky a zadarmo, tu je pár liniek na stránky, čo poskytujú webhosting zadarmo. Samozrejme, „zadarmo“ je podmienené tým, že na Vašej stránke môžu zverejňovať reklamy rôzneho typu.

Free hosting poskytujú napr. : <http://www.web-zadarmo.sk/>

<http://www.webnode.sk/>

<http://www.web-zadarmo.estranky.sk/>

Nie každý knihovník v obecnej knižnici ovláda prácu na počítači či s internetom a predovšetkým nedisponuje finančnými prostriedkami, ktorými by mohol zaplatiť tvorbu a udržiavanie i free webstránok či profilu knižnice na sociálnych sieťach, preto je možné osloviť obyvateľov obce a požiadať ich o dobrovoľnícku pomoc, pričom o spoluprácu s dobrovoľníkmi sa pokúšajú viaceré knižnice na Slovensku.

DOBROVOLNÍCKA PRÁCA A KNIŽNICE

V priebehu vývoja si spoločnosť vytvárala rôzne formy solidarity. Ich začiatky predstavovala výpomoc v rámci rodiny a najbližšom okolí, neskôr to boli rôzne náboženské a humanitárne spoločnosti a organizácie. Od roku 1970 sa na propagáciu, podporu a ocenenie dobrovoľníctva vo svete zameriava **Medzinárodná asociácia dobrovoľníckeho úsilia** (*The International Association for Volunteer Effort*, IAVE). V roku 1985 Valné zhromaždenie OSN vymenovalo 5. december za *Medzinárodný deň dobrovoľníkov*. Desať rokov po vyhlásení *Medzinárodného roku dobrovoľníctva* (2001) a schválení *Všeobecnej deklarácie dobrovoľníctva* vstúpili európske krajiny do *Európskeho roku dobrovoľníctva*. Rozhodnutím Rady Európskej únie č. 2010/37/EC z 27. novembra 2009 bol rok 2011 vyhlásený za *Európsky rok dobrovoľníctva 2011* (ERD 2011). Na tomto základe je implementovaný vo všetkých členských štátoch EU. U nás je jeho realizáciou poverené Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v kooperácii s Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národným koordinátorom aktivít je IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže. V rámci ERD 2011 boli vytýčené tieto všeobecné ciele:

- pracovať na vytváraní prostredia priaznivého pre rozvoj dobrovoľníckych činností ako súčasť občianskej participácie a vzájomnej občianskej spolupráce a výpomoci v členských štátoch EU,
- posilniť postavenie organizácií, ktoré sa venujú dobrovoľníckym činnostiam a napomôcť k zvýšeniu kvality riadenia dobrovoľníckych aktivít,
- zvýšiť povedomie o dôležitosti a hodnote dobrovoľníctva v spoločnosti medzi občanmi EU, podnikateľskými subjektmi, inštitúciami verejnej správy, organizáciami formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornou a akademickou verejnosťou,
- zabezpečiť uznanie dobrovoľníctva ako nástroja zvyšovania kvality života a občianskej spoločnosti v súlade s harmonickým spoločenským rozvojom.

Prioritami ERD 2011 v SR sú výskum dobrovoľníctva na Slovensku a národná kampaň zameraná na zvýšenie povedomia verejnosti o dobrovoľníctve a podnietenie jeho rozvoja. Podrobnejšie informácie o plánovaných aktivitách a realizátoroch ERD 2011 na Slovensku sú prístupné na www.iuventa.sk v dokumente *Európsky rok dobrovoľníctva 2011. Národný program implementácie ERD 2011 na Slovensku*. Na informovanie verejnosti o aktivitách ERD 2011 na Slovensku, o dobrovoľníctve v SR všeobecne a na prezentáciu činnosti dobrovoľníckych organizácií bola vytvorená internetová stránka <http://erd.dobrovolnictvo.sk>.

VŠEOBECNE O DOBROVOLNÍCTVE

Keďže o dobrovoľníctve máme zväčša len zbežné informácie a predstavy, zhrnieme si jeho základné princípy a podmienky, za akých sa realizuje. Hlavné princípy dobrovoľníctva sú sformulované vo *Všeobecnej deklarácii o dobrovoľníctve*, v ktorej sa uvádza:

- dobrovoľníctvo je založené na osobnej motivácii a slobodnom rozhodnutí,
 - je to spôsob podpory aktívnej občianskej participácie a záujmu o rozvoj komunity,
 - má formu skupinovej aktivity, vykonávanej väčšinou v rámci určitej organizácie,
 - zvyšuje ľudský potenciál a kvalitu každodenného života, posilňuje ľudskú solidaritu,
-

DOBROVOĽNÍCTVO V KNIŽNICI

- poskytuje odpovede na dôležité výzvy našej súčasnosti a snaží sa prispievať k vytváraniu lepšieho a pokojnejšieho sveta,
- prispieva k životaschopnosti ekonomického života a aj k tvorbe pracovných miest a nových profesií.

Z uvedených princípov vyplývajú tieto skutočnosti:

- dobrovoľníctvo prináša úžitok komunite aj dobrovoľníkovi,
- dobrovoľnícka práca nie je platená,
- dobrovoľníctvo je vždy vecou voľby,
- dobrovoľníctvo nie je činnosťou povinnou na získanie dôchodku alebo štátnych príspevkov,
- dobrovoľníctvo je legitímnym spôsobom, ktorým sa občania môžu zúčastňovať na aktivitách vlastnej komunity,
- dobrovoľníctvo je nástrojom pre jednotlivcov alebo skupiny, prostredníctvom ktorého môžu napĺňať ľudské, environmentálne alebo sociálne potreby,
- dobrovoľníctvo je aktivita realizovaná výhradne v rámci neziskového sektora,
- dobrovoľníci nenahrádzajú platených zamestnancov.

KATEGÓRIE DOBROVOĽNÍCTVA

Dobrovoľníctvo možno rozdeliť do niekoľkých kategórií:

- dobrovoľná svojpomoc – vzájomná pomoc medzi susedmi, skupinami detí, mládeže alebo záujmovými skupinami, ktoré sa odohráva na báze vzájomnej dohody mimo organizácie,
- dobrovoľnícka činnosť – rozličné, skôr nepravidelné aktivity ľudí v rámci komunity vytvorenej v obci, vo farnosti, športovom klube a pod. na základe ústnej dohody,
- verejne prospešné dobrovoľníctvo – sú na ňom založené neziskové organizácie alebo dobrovoľnícke centrá,
- dobrovoľnícka služba – dlhodobý záväzok vykonávať dobrovoľnícku činnosť často mimo krajiny, v ktorej dobrovoľník žije; ide o formalizované aktivity, ktoré majú jasne určené časové rozpätie, ciele, obsah, úlohy, štruktúru, organizačný rámec, osobnú podporu, ako aj legislatívnu a sociálnu ochranu, a to na základe ústnej alebo písomnej dohody (pracovne tábory, študijné či vzdelávacie pobyty v humanitárnych alebo ekologických organizáciách).

Iste si spomenieme na obdobie po roku 1989, keď prišli aj do slovenských knižníc dobrovoľníci zo zahraničia najmä s ponukou výučby angličtiny, resp. inej pomoci a iste aj pre vtedajšie jazykové bariéry sme ich nevedeli dostatočne využiť.

Podľa dĺžky dobrovoľníckej činnosti môže ísť o jednorazovú, pravidelnú dlhodobú alebo občasnú, resp. nepravidelnú spoluprácu.

STAV DOBROVOĽNÍCTVA NA SLOVENSKU

Dobrovoľníctvo ma vo svete dlhodobú tradíciu, je bežnou súčasťou života ľudí a ukazovateľom rozvoja občianskej spoločnosti. U mladých ľudí je jednou z foriem

získavania pracovných skúseností, pozitívnych referencií v životopise, ale i obyčajného záujmu naučiť sa niečo nové, byť súčasťou tímu a prežívať pocit vnútorného uspokojenia. Dobrovoľníci pracujú vo všetkých oblastiach spoločenského života a ich pomoc alebo spoluprácu, ktorú vykonávajú bez nároku na finančnú či materiálnu odmenu, hodnotí každá spoločnosť veľmi pozitívne.

Na Slovensku sa dobrovoľníctvo a dobrovoľnícke aktivity v tomto zmysle začali objavovať až po roku 1989 predovšetkým v kontexte s činnosťou neštátnych, neziskových a mimovládnych organizácií. Na rozdiel od krajín s rozvinutou demokraciou dobrovoľníci na Slovensku nemajú taký vysoký spoločenský status a uznanie, pretože dobrovoľníctvo ešte nie je štandardnou súčasťou života našej spoločnosti. Okrem celospoločensky nedostatočne akceptovaného významu dobrovoľníckej práce a názoru, že dobrovoľníctvo často supluje a vyplňa „biele miesta“ zanedbane štátom, k intenzívnejšiemu rozvoju dobrovoľníctva neprispieva ani nepriaznivá sociálno-ekonomická situácia značnej časti obyvateľstva, pre ktoré je dôležitejšie získať za svoju prácu, vynaloženú energiu alebo za čas venovaný iným skôr finančné než morálne ocenenie.

Verejnosť spája prácu dobrovoľníkov najmä s činnosťou neziskových organizácií, ako sú nadácie, neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešne služby, neinvestične fondy, občianske združenia, cirkvi a náboženské spoločnosti. Chyba aj legislatívny rámec pre dobrovoľnícku prácu, a preto sa organizácie verejného sektora zdráhajú s dobrovoľníkmi pracovať.

LEGISLATÍVNA ÚPRAVA DOBROVOĽNÍCTVA

Vzťah dobrovoľníka k organizácií, pre ktorú vykonáva dobrovoľnícke aktivity, je založený na spoločenskom, nie na pracovno-právnom vzťahu, takže pri prípadnom záujme o realizáciu dlhodobějších dobrovoľníckych aktivít v týchto organizáciách vystupujú do popredia viaceré nevyjasnené otázky – čo na to inšpektorát práce, čo s odvodmi do poisťovní, ako vyriešiť ochranu osobných údajov, resp. iných skutočností, je potrebná zmluva alebo dohoda s dobrovoľníkom, ak áno aké náležitosti má obsahovať, ako riešiť prípadné cestovné náklady, zodpovednosť za škodu, určité chránené interné informácie...

Legislatívna úprava dobrovoľníctva by nepochybne prispela k jeho rozvoju. Napriek obavám medzivládnych organizácií, že zákon by bol pre túto činnosť príliš rigidný a obmedzujúci, jeho prínos by okrem iného spočíval vo vyriešení vzťahu k inštitúciám verejnej správy, ktoré potrebujú mať zákonný podklad na akceptovanie dobrovoľníctva (úrad práce, sociálna poisťovňa, inšpektorát práce a pod.). To by zjednodušilo aj dobrovoľnícku prácu v knižniciach.

Právnu úpravu dobrovoľníckej práce má približne 20 európskych štátov, aj keď sú k jednotlivým zákonom určité výhrady. Z okolitých krajín majú zákon o dobrovoľníctve napríklad Poľsko, Maďarsko a Česká republika, v ktorej platí od roku 2003 zákon č.198/2002 Sb. o dobrovoľníckych službách.

DOBROVOĽNÍCTVO V KNIŽNICI

Slovenská legislatíva upravuje čiastočne zatiaľ iba dve špecifické formy dobrovoľníctva – mládežnícke dobrovoľníctvo (zákon NR SR č.282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou) a dobrovoľnícku službu vykonávanú nezamestnanými občanmi formou aktívnej činnosti v zmysle zákona NR SR č.330/2008 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podmienky aktívnej činnosti vo vzťahu k organizáciám oprávneným realizovať ju sa v posledných rokoch menili. Istý čas mohli aktívnych pracovníkov zamestnávať aj knižnice, no

v ďalšom období sa to umožňovalo už len obciam, iné organizácie takúto možnosť stratili. Tento nedostatok sa dal pri dobrej vôli riešiť „zapožičaním“ aktivačných pracovníkov, keď napríklad mesto určilo za miesto výkonu ich práce knižnicu (istý čas to využívala aj Krajská knižnica v Žiline). Preto si pri záujme o využitie tejto formy treba overiť, či vtedy, keď chce knižnica prijať aktivačných pracovníkov, je aj organizáciou oprávnenou aktivačnú činnosť realizovať. Otázne je, či ide o typickú dobrovoľnícku službu, keďže aktivační pracovníci dostávajú síce minimálny, ale predsa len finančný príspevok. Druhou a nie nepodstatnou vecou je to, že zdroje úradov práce vyčlenené na aktivačné príspevky boli v poslednom čase značne obmedzené, čo bol tiež dôvod, prečo knižnica aktivačných pracovníkov nemohla využívať.

Niektoré organizácie riešia vzťah s dobrovoľníkmi uzatvorením tzv. nepomenovanej zmluvy podľa § 51 Občianskeho zákonníka alebo príkaznou zmluvou. Náhradu cestovných nákladov dobrovoľníkovi možno uplatniť na základe zákona o cestovných náhradách č. 283/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, umožňujúci poskytovať cestovné náhrady aj osobám, ktoré pre právnické, resp. fyzické osoby plnia úlohy na základe písomnej zmluvy aj s dohodou o preplácaní cestovného. Pri razantne krátených rozpočtoch knižníc sa však tato možnosť zrejme nebude príliš využívať. Aj keď v treťom sektore nie je úplná zhoda o potrebe legislatívnej úpravy dobrovoľníctva, tímy zástupcov niektorých dobrovoľníckych organizácií pracujú na jej príprave. Súčasná vláda zaradila zákon o dobrovoľníctve medzi svoje programové priority a jeho gestorom je Ministerstvo vnútra SR. Legislatívny zámer zákona o dobrovoľníctve, ktorý pripravili odborníci, zástupcovia mimovládnych organizácií a právni experti, je v súčasnosti v štádiu pripomienkovania. Okrem vymedzenia základných pojmov, definovania dobrovoľníckeho vzťahu, dobrovoľníckych činností a dobrovoľníckej služby je významná záverečná časť týkajúca sa podpory štátu, ktorou sa sleduje komplexná legislatívna úprava dobrovoľníctva. To znamená, že so zákonom o dobrovoľníctve budú zosúladené ďalšie právne normy, aby bol výkon dobrovoľníctva vymedzený aj z hľadiska inštitútu nelegálnej práce, podmienok platenia sociálneho a zdravotného poistenia v prospech dobrovoľníkov a v osobitných prípadoch aj zákonného uznania dobrovoľníckej služby ako dôvodu na uvoľnenie zo zamestnania vo verejnom záujme bez náhrady mzdy.

DOBROVOĽNÍCTVO V KNIŽNICIACH

S pojmom dobrovoľný knihovník sme sa v prostredí knižníc stretávali desaťročia, až kým nebol nahradený modernejším pojmom neprofesionálny knihovník. Napriek tejto zmene zostáva obsah pojmu rovnaký, značná časť knihovníkov pracuje len za symbolickú odmenu alebo úplne bezplatne, väčšinou rozhodnutím zriaďovateľa, výnimočne na základe vlastného rozhodnutia.

Príkladom dobrovoľného rozhodnutia pre bezplatnú prácu v knižnici je knihovnička Obecnej knižnice v Podhorí (okres Žilina), kde ako nová obyvateľka obce ponúkla svoju prácu v knižnici bez nároku na odmenu. Neplatených spolupracovníkov (aktivistov) využívali knižnice aj v minulosti, a to najmä pri vtedy ešte ručnej evidencii výpožičiek, ukladaní kníh, príprave a realizácii podujatí, donáške kníh do domu starších, prípadne imobilných ľudí...

S nezmluvnými dobrovoľníkmi dnes spolupracujú takmer všetky väčšie knižnice, či už vytvorením tímu len pre danú aktivitu, alebo prostredníctvom občianskych združení pracujúcich pri knižnici alebo mimo knižnice. Tak ako iní prijímatelia pomoci dobrovoľníkov (napr. úrady, mesta a iné inštitúcie) vyhlasujú *Dobrovoľníkov roka*, aj niektoré knižnice už ich podporu pravidelne oceňujú (napr. Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne každoročne udeľuje titul *Priateľ knižnice*). Nezištnú pomoc dospelých, ale v niektorých prípadoch aj detských, resp. mládežníckych dobrovoľníkov využívajú

knižnice v súčasnosti pri rôznych činnostiach. Dobrovoľnícke aktivity sú veľmi pestré a majú rozličnú podobu:

- pomoc starších žiakov základných škôl a členov klubu KAMČO v Kysuckej knižnici v Čadci pri niektorých jednoduchých činnostiach,
- pomoc pri realizácii väčších podujatí (napr. *Noc s Andersenom*, literárne festivaly),
- vedenie literárnych krúžkov alebo klubov, literárnych tvorivých dielní alebo autorských čítaní (napr. v Liptovskej knižnici Gašpara Fejerpatakyho Belopotockého v Liptovskom Mikulaši),
- redakčná práca na príprave tlačených výstupov tvorivých výsledkov ich činnosti,
- organizácia literárnych súťaží,
- bezplatná prednášková činnosť lektorov z radov polície, prokuratúry, sudov, lekárov, historikov, ochrancov prírody, etnografov a ďalších (napr. aj v Kysuckej knižnici v Čadci alebo v Krajskej knižnici v Žiline),
- pomoc zahraničných lektorov pri realizácii jazykových workshopov, seminárov pre učiteľov alebo stretnutí zameraných na precvičovanie konverzácie v knižniciach, ktoré majú Britské centra (napr. v Krajskej knižnici v Žiline vedie britsky dobrovoľník – prekladateľ „reading club“ záujemcov o anglický jazyk),
- poskytovanie právnych konzultácií, daňového poradenstva a pod. na báze osobných vzťahov knižnice,
- bezplatné kultúrne programy na podujatiach (recitácia, hudobný sprievod), moderovanie podujatí

DOBROVOĽNÍCTVO V KNIŽNICI

- realizácia ankiet s čitateľmi aj nečitateľmi knižnice,
- pouličný predaj regionálnych periodík s venovaním zisku knižnici (napr. v Krajskej knižnici v Žiline),
- pomoc pri realizácii niektorých projektov (napr. v Krajskej knižnici v Žiline sa na príprave a budovaní *Literárneho parčíka* podieľali okrem vlastných dobrovoľníkov z radov pracovníkov knižnice a Občianskeho združenia aj občania z okolitých obytných domov, čitatelia a priatelia knižnice; iným príkladom dobrovoľníckej aktivity v tejto knižnici je cyklické podujatie *Rozprávková babička*, na ktorom bývalá učiteľka chodí v určenom čase čítať knižky detským návštevníkom),
- pomoc pri revíziách knižničných fondov alebo sťahovaní knižníc,
- aktivity v prospech určitej komunity realizované prostredníctvom knižnice (napr. načítavanie zvukových kníh pre Slovensku knižnicu pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči pracovníkmi Východoslovenskej energetiky a niektorých regionálnych novinárov z východného Slovenska, ktorí doteraz nahrali šesť rozprávkových knižiek; tieto knihy budú distribuované aj do knižníc, ktoré plnia funkciu pobočiek levočskej knižnice, a zároveň budú vo forme MP3 prístupné na jej webovej stránke),
- pomoc pri obnovení zastaraného zariadenia knižnice, zatried'ovaní a registrovaní kníh, ale i pri zabezpečovaní samotného chodu knižnice, vrátane pomoci miestnej komunite pri vyhľadávaní informácií na internete, obsluhu počítačov, kopírky a faxu (napr. v obci Brdarka, kde je do komunitného centra začlenená aj obecná knižnica).

Okruh spolupracovníkov či dobrovoľníkov pomáhajúcich určitej komunite v spolupráci s knižnicou alebo prostredníctvom nej, sa formuje zvyčajne na základe dlhodobých vzájomných kontaktov. Aj keď knižnice doteraz nezvykli adresovať výzvu na dobrovoľnícku prácu širokej verejnosti, ako prvá sa na to

odhodlala Knížnica P. O. Hviezdoslava v Prešove, ktorá ju medializovala, a prihlášku s výzvou *Staňte sa dobrovoľníkmi* sprístupnila na svojich pracoviskách i na webovej stránke. Dobrovoľníkov chce využiť v rámci donáškovej služby imobilným používateľom, na organizačnú pomoc pri kultúrnych aktivitách, burze kníh, revízií fondu a na pomoc čitateľom pri vyhľadávaní literatúry a dokumentov. Zároveň ponúka prax užitočnú pri hľadaní zamestnania, možnosť vyskúšať si schopnosti v inej oblasti, nové kontakty a tiež možnosť naučiť sa nielen prijímať, ale aj dávať. Výzva vyvolala množstvo pozitívnych i negatívnych reakcií, s ktorými sa môžeme oboznámiť na webovej stránke knižnice www.kniznica-poh.sk. Akceptovať dobrovoľnícku činnosť v pravom zmysle slova nielen ako výpomoc pri jednorazových aktivitách, ale aj na dlhodobejšie projekty nie je jednoduché pre zamestnancov ani pre dobrovoľníkov. Manažovanie dobrovoľníckeho potenciálu by malo mať svoje pravidla. Dobrovoľníka by sme nemali považovať len za akúsi náhradu pri nedostatku zamestnancov či finančných prostriedkov a angažovať ho iba na jednotvárnu nudnú prácu (napr. revízia fondu, hoci sa musí vykonať, nepatri k príliš kreatívnym činnostiam).

Je dôležité uvedomiť si nielen to, čo dobrovoľníci prinášajú knižnici, najmä pri nedostatočnom personálnom zabezpečení v protiklade s pribúdajúcimi činnosťami, ale aj to, čo prináša dobrovoľníctvo im samým.

Z hľadiska organizácie môžeme zhrnúť prínosy dobrovoľníkov do týchto bodov:

- pomáhajú plniť poslanie organizácie,
- prinášajú nove pohľady na riešenie problémov,
- poskytujú spätnú väzbu, zabraňujúcu stereotypom,
- pomáhajú pri identifikovaní potrieb, problémov a cieľových skupín, na ktoré by sa organizácia mala zamerať,
- prinášajú do organizácie nového ducha, nadšenie i nové užitočné kontakty,
- umožňujú vykonávať činnosti, ktoré sa nedajú zvládnuť v bežnej prevádzke,
- ponúkajú klientom (čitateľom) neformálny vzťah,
- propagujú organizáciu na verejnosti,
- dopĺňujú tím.

Ak by sme mali uviesť viac ako jeden či dva dôvody, ktoré ľudí motivujú, aby vykonávali dobrovoľnícku činnosť práve v knižnici, možno by sme mali väčší problém ako vymenovať prínosy dobrovoľníkov pre organizáciu, pretože väčšina z nich má podobu nemateriálnych benefitov:

- uspokojenie potreby spoločenského kontaktu,
- uspokojenie potreby sebarealizácie,
- prežívanie pocitu prospešnosti, užitočnosti, potrebnosti a zmysluplnosti z práce vykonanej pre organizáciu,
- prežívanie pocitu sebanaplnenia,
- prežívanie pocitu spolupatričnosti,
- spoločenské ocenenie,
- citové a vedomostné obohatenie,
- získanie nových skúseností,
- nadväzovanie sociálnych kontaktov,
- získanie certifikátu alebo zdokonalenie sa v nejakom odbore (napr. práca s počítačom, cudzie jazyky a pod.),
- absolvovanie praxe, získanie podkladov na napísanie ročníkovej alebo diplomovej práce,
- bezplatné členstvo v knižnici,
- jednoduchší prístup k potrebným informačným zdrojom,
- prístup na internet,
- možnosť podieľať sa na zmenách v spoločnosti prostredníctvom zmien v organizácii,

- objavenie svojej novej dimenzie.

Pre efektívne zapojenie dobrovoľníkov do dlhodobějších projektov knižnice nestačí poznať iba očakávanie obidvoch zúčastnených strán. Existuje už niekoľko manuálov popisujúcich kroky a postupy práce pri využívaní dobrovoľníckeho potenciálu tak, aby ich práca bola prínosná tak pre organizáciu, v našom prípade pre knižnicu a jej používateľov či návštevníkov, ako aj pre samotného dobrovoľníka.

**MARIABALKOCIOVA / DOBROVOĽNICKÁ PRÁCA A KNIŽNICE
KNIŽNICA, ROČ. 12, Č. 5 2011**

Viac informácií nájdete na <http://www.dobrovolnictvo.sk/> alebo na <http://erd.dobrovolnictvo.sk/>.

Ocenené osobnosti

V stredu 18. mája v Trnave prevzalo pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí z rúk trnavského župana Tibora Mikuša 37 umelcov a kultúrno-osvetových pracovníkov Pamätnú medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja (TTSK). Sme radi, že boli medzi nimi aj knihovníčky z okresu Senica.

FOTO:Archív TTSK/ZK

Konkrétne bývalá pracovníčka Záhorskej knižnice v Senici (dnes už dôchodkyňa) Alena Kulíšková zo Senice a knihovníčka a recitátorka pani Elena Ovečková zo Šaštína-Strážov. K oceneniam im srdečne blahozeláme, želáme im pevné zdravie a popri fotografiách z oceňovania z archívu TTSK z charakteristík, ktoré o ocenených v Trnave zazneli, vyberáme. **Alena Kulíšková** - pani Alena Kulíšková takmer celý svoj profesijný život strávila v Záhorskej knižnici a aj jej zásluhou sa verejné knihovníctvo okresov Senica a Skalica výrazne posunulo. Veľký podiel mala na organizovaní takmer všetkých ročníkov celoslovenskej autorskej súťaže Literárna Senica Ladislava Novomeského. Na ocenenie bola navrhnutá Spolkom slovenských knihovníkov za profesionalitu a odbornosť v oblasti knihovníckej a bibliografickej práce. **Elena Ovečková** - celý svoj profesionálny život venovala práci s knihou, v knižnici viedla krúžky poézie, pripravovala podujatia pre deti a mládež, besedy so spisovateľmi a pásma venované osobnostiam slovenskej literatúry. Svoje interpretačné schopnosti využíva pri občianskych aktivitách pre Mestský úrad Šaštín – Stráže, pri vernisážach a prezentáciách. Vo svojom voľnom čase vedie redakčnú radu mestského časopisu Hlásnik. Ocenenie sa odovzdáva za prínos k rozvoju kultúrneho života v regióne.

Výročia a jubileá

Na rok 2011 pripadajú nasledovné výročia a jubileá:

Marta Rusková – knihovníčka od r. 1956, t.j. 55. výročie pôsobenia ako knihovníčka v obecnej knižnici v Petrovej Vsi

Jarmila Kollárová – knihovníčka od r. 1990/91, 20. výročie

12.12.1936 **Marta Rusková** – knihovníčka Petrova Ves, 75. narodeniny

21.07.1941 **Vilma Tomášová** – knihovníčka Hlboké, 70. narodeniny

22.09.1966 **Dana Juračková** - knihovníčka Prietržka, 45. narodeniny

17.07.1966 **Miroslava Kučerová** – knihovníčka Radošovce, 45. narodeniny

25.05.1971 **Oľga Cintulová** – knihovníčka Borský Mikuláš, 40. narodeniny

Oznamy

- Užitočné odkazy, metodické listy v elektronickej forme, zaujímavé články a aktuálne informácie nájdete na webstránkach Záhorskej knižnice v sekcii „*Pre knižnice Záhoria*“.
- Konkrétne otázky týkajúce sa chodu Vašej knižnice smerujte na e-mailovú adresu metodika@zahorskakniznica.sk

Kalendárium regionálnych osobností 2012, 1. časť

Január

Vladimír F A J N O R – publicista, právnik

23. 10. 1875 Senica

5. 1. 1952 Bratislava 60. výr.

Karol A N D E L – vlastivedný pracovník, archeológ, sudca,
pôsobil v Skalici

29. 10. 1897 Radošina

7. 1. 1977 Košice 35. výr.

Štefan P A L K O V I Č – krajanský pracovník v USA

1863 Kúty

7. 1. 1927 New York (USA) 85. výr.

Ján P R O K O P I U S – lekár, osvetový pracovník

12. 1. 1732 Skalica 280. výr.

13. 8. 1806 Sobotište

Eudovít N E C K Á R – náboženský spisovateľ, učiteľ

13. 1. 1892 Skalica 120. výr.

3. 8. 1958 Smrečany

Alojz S T E C H - maliar

29. 11. 1813 Šaštín-Stráže

13. 1. 1887 Tata (Maďarsko) 125. v.ýr.

Jozef B A R Á N E K – veterinár, epizoológ, hygienik

14. 1. 1897 Holíč 115. v.ýr.

11. 3. 1970 Komárno

Ondrej D E M O – etnomuzikológ, zberateľ ľudových piesní aj zo

Záhoria

14. 1. 1927 Branovo 85. v.ýr.

Karol B I E L E K - pedagóg, publicista, pôsobil v Skalici

15. 1. 1857 Lutiše 155. v.ýr.

25. 11. 1936 Žarnovica

Jozef L U K A Č O V I Č – stredoškolský profesor, kňaz, pôsobil v Kuklove

15. 1. 1902 Trnava 110. v.ýr.

Oldrich Š A B E K – herec

24. 2. 1924 Šaštín-Stráže

15. 1. 1982 Spišská Nová Ves 30. v.ýr.

Svetozár H U R B A N – V A J A N S K Ý – básnik, spisovateľ, novinár,

publicista, advokát

16. 1. 1847 Hlboké 165. v.ýr.

17. 8. 1916 Martin

Daniel Gabriel L I C H A R D - spisovateľ, vydavateľ, ľudovýchovný pracovník

17. 1. 1812 Slovenská Ľupča 200. výr.

17. 11. 1882 Skalica

Ján N O V Á K – národný buditeľ, kňaz

8. 10. 1871 Skalica

23. 1. 1937 Smolenice 75. výr.

Anton F I A L A - náboženský spisovateľ

24. 1. 1762 Prievaly 250. výr.

15. 10. 1834 Veľké Kosťany

Bohuslav T A B L I C – spisovateľ, kňaz, pôsobil v Skalici

5. 9. 1769 České Brezovo

27. 1. 1832 Kostolné Moravce 180. výr.

Marián V A R G A - skladateľ, sólista na klávesové nástroje

29. 1. 1947 Skalica 65. výr.

Február

Ján Tobiáš L A N G H O F F E R – publicista, národno-kultúrny pracovník

1. 2. 1812 Skalica 200. výr.

2. 2. 1876 Stará Pazova (Srbsko)

Ernest Š I Š O L Á K – strojný inžinier, vysokoškolský profesor

3. 2. 1092 Holíč

110. v.ýr.

21. 12. 1985 Bratislava

Martin L A U Č E K – cirkevný spisovateľ, kňaz

12. 5. 1732 Martin

9. 2. 1802 Skalica

210. v.ýr.

Jozef V O S Á T K O – stranický funkcionár, účastník SNP

31. 7. 1901 Skalica

9. 2. 1972 Trnava

40. v.ýr.

Ján B Y S T E R S K Ý – kňaz, národnobuditeľský pracovník, organizátor štúrovského študentského hnutia

21. 3. 1817 Senica

14. 2. 1867 Zmajevo (Juhoslávia)

145. v.ýr.

Samuel H A T A L A – učiteľ, osvetový pracovník, pôsobil v Prietrži

15. 2. 1862 Myjava

150. v.ýr.

2. 4. 1956 Skalica

Pavol M U D R O C H – verejný činiteľ, senátor NZ

15. 2. 1872 Senica

140. v.ýr.

1950

Jana J U R Á Ň O V Á – dramatička, prozaička, prekladateľka, publicistka

19. 2. 1957 Senica

55. v.ýr.

Ján Z E L I N K A – vl. menom Winter – biochemik, molekulárny biológ,

univerzitný profesor

21. 2. 1922 Senica

90. v.ýr.

František R E P A - cimbalista, hudobný pedagóg

22. 1. 1911 Koválov

21. 2. 1972 Koválov

40. v.ýr.

Pavol J E D L I Č K A – historik, náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár

pôsobil v Štefanove

14. 1. 1844 Dolný Lopašov

26. 2. 1917 Esztergom

95. v.ýr.

Ľudovít F U L L A - maliar, grafik, výtvarník, pedagóg, pôsobil v Senici

27. 2. 1902 Ružomberok

110. v.ýr.

21. 4. 1980 Bratislava

Štefan H É S E K – kňaz, vlastivedný pracovník

29. 2. 1892 Kúty

120. v.ýr.

22. 8. 1953 Veľká Lodina

Marec

Ján T O M A J – pedagóg, publicista

14. 12. 1881 Hranovnica

3. 3. 1927 Skalica

85. v.ýr.

Marek Č U L E N – kolár, politik

8. 3. 1887 Brodské

125. v.ýr.

26.12. 1957 Brodské

Jozef Č Á R S K Y – cirkevný hodnostár, rektor

9. 5. 1886 Gbely

11. 3. 1962 Košice

50. v.ýr.

Jozef Karol V I K T O R Í N – kňaz, publicista, národný buditeľ, pôsobil v Skalici

12. 3. 1822 Zavar

190. v.ýr.

21. 7. 1874 Budapešť (Maďarsko)

Cyril G A L L A Y – spisovateľ, prekladateľ, učiteľ

13. 3. 1857 Ratková

155. v.ýr.

18. 3. 1913 Senica

František K R I Š T O F – V E S E L Ý – herec, spevák, režisér

12. 4. 1903 Skalica

13. 3. 1977 Bratislava

35. v.ýr.

František W E I S S – matematik, astronóm, univerzitný profesor, pôsobil v Skalici

16. 3. 1717 Trnava

295. v.ýr.

10. 1. 1785 Budapešť (Maďarsko)

Andrej ŽARNOV (vl. menom František Šabík) – básnik, lekár, univerzitný
profesor

19. 11. 1903 Kuklov

16. 3. 1982 Poughkeepsie (USA) 30. výr.

Jozef Miloslav HURBAN - národný buditeľ, spisovateľ, publicista, kňaz

19. 3. 1817 Beckov 195. výr.

21. 2. 1888 Hlboké

Ján BEŽO - pedagóg, spisovateľ, národný buditeľ, redaktor, vydavateľ, autor učebníc

21. 3. 1842 Nitrianska Streda 170. výr.

24. 7. 1905 Senica

Ján BYSTRICKÝ – kňaz, národnobuditeľský pracovník, organizátor
štúrovského študentského hnutia

21. 3. 1817 Senica 195. výr.

14. 2. 1867 Zmajevo (Juhoslávia)

Karol Ľudovít SEMIÁN – národný buditeľ, tajomník revolučnej Slovenskej
národnej rady

21. 3. 1817 Hlboké 195. výr.

13. 8. 1891 Turá Lúka

Andrej FELKER – filozof

22. 3. 1737 Žilina 275. výr.

30.11. 1698 Skalica

Konštantín H U D E C – muzikológ

11. 3. 1901 Gbely

23. 3. 1952 Bratislava 60. v.ýr.

Pavol B L A H O – národný buditeľ, spisovateľ

25. 3. 1867 Skalica

145. v.ýr.

29.11 .1927 Bratislava

Pavel M A C H Á Č E K – publicista, kňaz

25. 3. 1887 Holíč

125. v.ýr.

2. 1. 1969 Holíč

Anton E G R I – ovocinár, autor publikácií o ovocinárstve, pôsobil v Jablonici

26. 3. 1802 Buková

210. v.ýr.

3. 8. 1883 Horné Krškany

Ján A M B R O – lekár, vydal v Skalici knihu o pôrodníctve

27. 3. 1827 Beckov

185. v.ýr.

15. 5. 1890 Bratislava

Augustín D O L E Ž A L – osvetár, básnik, jazykovedec, historik

27. 3. 1737 Skalica

270. v.ýr.

21. 3. 1802 Sučany

210. v.ýr.

Koloman B A N Š E L – spisovateľ, publicista, v Skalici vydal almanach

26. 8. 1850 Točnica

28. 3. 1887 Lučenec

125. v.ýr.

Peter S T E Y E R – sochár, výtvarník, výtvarný pedagóg

30. 3. 1927 Senica

85. v.ýr.

Lýdia V A D K E R T I - G A V O R N Í K O V Á – spisovateľka, redaktorka,

pôsobila v Kopčanoch

a Skalici

30. 3. 1932 Modra

80. v.ýr.

22. 5. 1999 Bratislava

Jozef B R A N E C K Ý - národný buditeľ, spisovateľ

31. 3. 1882 Skalica

130. v.ýr.

14.11. 1962 Pezinok

Apríl

Viliam K O V Á R – redaktor, prekladateľ, študoval v Skalici

20. 4. 1915 Stolac (Juhoslávia)

2. 4. 1982 Trnava

30. v.ýr.

Karol L E Š K A – básnik, kňaz, knihovník, vynálezca

2. 4. 1792 Dojč

220. v.ýr.

1857 Csorna (Maďarsko)

Karol W Á G N E R – historik, vysokoškolský učiteľ, pôsobil v Skalici

3. 4. 1732 Zborov 280. v.ýr.

7. 1. 1790 Sibiu (Rumunsko)

Mikuláš G E R M A N I - keramikár

Okolo 1720

4. 4. 1787 Skalica 225. v.ýr.

Štefan J A N Š Á K – archeológ, historik, prekladateľ

14. 9. 1886 Osuské

8. 4. 1972 Bratislava 40. v.ýr.

Juraj P A P Á N E K – barokový spisovateľ

1. 4. 1738 Kuklov

11. 4. 1802 Olasz (Maďarsko) 210. v.ýr.

Juraj J U R K O V I Č – notár, organizátor družstevníctva

12. 4. 1827 Brezová 185. v.ýr.

28. 3. 1903 Skalica

Bohuslav H U R B A N – prekladateľ, orientalista

15. 4. 1862 Hlboké 150. v.ýr.

6. 7. 1889 Martin

Daniel R A P A N T – historik, pedagóg

17. 4. 1897 Holíč 115. v.ýr.

17 .4. 1988 Bratislava

Alexander O R G O N Í K – učiteľ, zaslúžil sa o rozvoj školstva

19. 4. 1897 Senica 115. výr.

10. 3. 1980 Bratislava

Václav H O R V Á T H – stredoškolský profesor, kňaz

1789 Skalica

22. 4. 1822 Levoča 190. výr.

Eugen L E H O T A Y – hudobný pedagóg, ľudovýchovný pracovník

13. 7. 1897 Prievaly

22. 4. 1977 Trnava 35. výr.

Karol Bohdan B O R S U K – národno-kultúrny pracovník, kňaz

14. 10. 1851 Skalica

24. 4. 1907 Bzince pod Javorinou 105. výr.

Michal S E M I A N – barokový spisovateľ, kňaz

3. 8. 1741 Vrádište

29. 4. 1812 Pezinok 200. výr.

Jozef K A R V A Š – vlastivedný pracovník, učiteľ, pôsobil v Holíči a Skalici

12. 9. 1905 Kalinčiakovo

30. 4. 1982 Banská Bystrica 30. výr.

Máj

Juraj K L I M O – cirkevný hodnostár, mecén

9. 4. 1710 Lopašov

2. 5. 1777 Pecs (Maďarsko) 235. v.ýr.

Jozef T A L Č Í K – ľudovýchovný pracovník, náboženský spisovateľ

11. 5. 1830 Sobotište

2. 5. 1897 Marianka 115. v.ýr.

Pavel Č A M B A L – organizátor filmového umenia

5. 5. 1897 Skalica

115. v.ýr.

Viktor R A V A S Z – verejný činiteľ, právnik

5. 5. 1887 Kunov

125. v.ýr.

19. 9. 1957 Petrova Ves

Viliam P A U L I N Y – T Ó T H – básnik, novinár, národovec, podpredseda Matice
slovenskej

3. 6. 1826 Senica

6. 5. 1977 Martin 135. v.ýr.

Karol P L I C K A - zberateľ ľudových piesní, etnograf, umelecký fotograf, zozbieral
piesne z Moravského Svätého Jána

14.10. 1894 Viedeň (Rakúsko)

6. 5. 1987 Praha (Česko) 25. v.ýr.

A T A N Á Z (vl. menom **Martin Winter**) – stavitel' kláštorov a kostolov, pôsobil
v Skalici

23.10. 1667 Imst (Rakúsko)

12. 5. 1732 Pacov (Česko) 280. výr.

Martin L A U Č E K – cirkevný spisovateľ, kňaz

12. 5. 1732 Martin 280. výr.

9. 2. 1802 Skalica

Konštantín Č Á R S K Y – lekár, chirurg

4. 4. 1989 Gbely

13. 5. 1987 Bratislava 25. výr.

Jozef Vševlad G A J D O Š – historik, stredoškolský profesor, kňaz, pôsobil v Skalici

15. 5. 1907 Maňa 105. výr.

11. 5. 1978 Maňa

Pavel B E B L A V Ý – spisovateľ, osvetový pracovník, kňaz

16. 5. 1847 Vrbovce 165. výr.

18. 5. 1910 Sobotište

Gustáv T O M A L A - básnik, prekladateľ, etnograf

21. 8. 1832 Žaškov

18. 5. 1902 Skalica 110. výr.

Michal B U B N I Č – cirkevný hodnostár, pôsobil v Moravskom Svätom Jáne

22. 5. 1877 Borinka 135. v.ýr.
22. 2. 1945 Rožňava

Jozef M U L L E R – telovýchovný funkcionár (lyžovanie)

27. 5. 1907 Borský Svätý Mikuláš 105. v.ýr.
10. 6. 1969 Piešťany

Martin O R G O N Í K – K U N O V S K Ý – ľudový básnik

28. 5. 1887 Kunov 125.v.ýr.
17. 3. 1916 Bratislava

Ferdinand A M E N A- učiteľ, publicista, technik

21. 5. 1891 Šaštín-Stráže
30. 5. 1972 Bratislava 40. v.ýr.

Ján F I L O – cirkevný spisovateľ a hodnostár

31. 5. 1722 Sobotište 290. v.ýr.
12.11. 1786 Trnava

Anton K A R D H O R D Ó – prekladateľ

31. 5.1797 Šaštín 215. v.ýr.
8. 1.1874 Šurany

Jún

Ján O R A V E C – jazykovedec, pedagóg

1. 6. 1922 Rozbehy 90. výr.
1. 5. 1986 Bratislava

Mikuláš D O H N Á N Y – básnik, historik, vydal knihu o Skalici

- 28.11. 1824 Dolné Držkovce
2. 6. 1852 Trnava 160. výr.

František Š K U T I L – spisovateľ pre deti a mládež, publicista, krajanský pracovník

v USA

2. 6. 1872 Skalica 140. výr.
26. 4. 1933 Boonton (USA)

Lýdia Š T O L C O V Á – maliarka, výtvarná pedagogička

5. 6. 1942 Senica 70. výr.

Mária K R Á E O V I Č O V Á – herečka

7. 6. 1927 Čáry 85. výr.

Gustáv Adolf B E Ž O – kníhtlačiar, vydavateľ, spisovateľ

- 27.11. 1890 Senica
9. 6. 1952 Plavecký Štvrtok 60. výr.

Stanislav T R E Y B A L – publicista, osvetový pracovník, pedagóg, pôsobil v Skalici

9. 6. 1882 Kokořín-Šemanovice (Česko) 130. výr.

17. 3. 1970 Bratislava

Ján G R E G O R E C – spisovateľ, literárny vedec, profesor, pôsobil v Borskom

Svätom Jure

12. 8. 1914 Bodie

10. 6. 1982 Bratislava 30. výr.

Ján O L I V A – verejný činiteľ, hospodársky pracovník

14. 6. 1903 Holíč 30. výr.

12. 6. 1982 Praha (Česko)

Anton V O S Á T K O – organizátor družstevníctva, učiteľ

12. 6. 1867 Skalica 145. výr.

19.10. 1960 Trnava

Štefan M A N D E L Í K - kulúrno-osvetový pracovník, učiteľ, kňaz

13. 6. 1822 Popudinské Močidlany 190. výr.

31.12. 1891 Nové Sady

Ján P O D H R A D S K Ý – náboženský spisovateľ, osvietenec, kňaz

4. 7. 1758 Modra

17. 6. 1817 Senica 205. výr.

Ján Č E R N O C H – kňaz, publicista, verejný pracovník

18. 6. 1852 Skalica 160. výr.

25. 7. 1927 Esztergom (Maďarsko)

Ján D A M B O R S K Ý – jazykovedec, kňaz, stredoškolský profesor, archivár

12. 8. 1880 Kopčany

19. 6. 1932 Nitra 80. v.ýr.

Karol K O P Č Á N Y – právnik, publicista, univerzitný profesor

19. 6. 1847 Skalica

165. v.ýr.

Tomáš R U Ž I Č K A – národno-kultúrny dejateľ, priekopník družstevníctva

11.12. 1877 Gbely

21. 6. 1947 Žilina 65. v.ýr.

Janka H R E B E N D O V Á - osvetová a zdravotná pracovníčka, pôsobila v

Sobotišti, Senici a Prietrži

28. 6. 1812 Humpolec (Česko) 200. v.ýr.

25. 1. 1880 Vrbovce

Pavel J A M Á R I K – kňaz, žurnalista, významný predstaviteľ americko-slovenského

života

24.12. 1875 Kunov

29. 6. 1922 Disputanta (USA) 90. v.ýr.

Obsah

Úvod	1
Oddelenie metodiky ZKSE obecným knižniciam	2
Dobrovoľnícka práca a knižnice	6
Ocenené osobnosti	13
Výročia a jubileá	14
Oznamy	14
Kalendárium regionálnych osobností 2012, 1. časť	16

Názov: Metodický list č. 2
Zostavili: Mgr. Júlia Záhorcová, Alena Švecová,
Zodp. red.: Mgr. Katarína Soukupová
Vydala: Záhorská knižnica Senica
Rok vyd.: 2011